

خدا حافظ اتاترک

مقایسه آمار تعداد زنان محجبه ترکیه در سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۷ نشان می‌دهد که در طول این چهار سال جمعیت زنان باحجاب ۵/۲ درصد افزایش داشته است

۶۶ با سختگیری دولت ترکیه در اجرای قانون منع حجاب از سال ۱۹۹۸ راهپیمایی‌ها و اعتراض‌های گسترده‌ای از طرف مردم و دانشجویان برگزار شد

۱۵ سال رئیس‌جمهوری آتاترک فرصت کافی برای تغییر ساختارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ترکیه را در اختیارش قرار داد.

آتاترک با الگوبرداری از غرب، مدارس جدید را در کشورش تأسیس کرد و دستور داد همه مکتب‌خانه‌ها و مدارس که زیر نظر روحانیون اداره می‌شد تعطیل شوند؛ به جای قوانین فقه اسلامی، قوانین مدنی و جزایی را بر پایه نظامات حقوقی اروپا وضع کرد؛ حروف لاتین را به جای حروف عربی متداول ساخت و پوشیدن لباس‌های شرقی را ممنوع کرد. او با روحانیون و علمای مذهبی و اصولاً هر کس که با تغییرات مورد نظرش موافق نبود به‌شدت برخورد و در صورت نیاز اصلاحاتش را با خشونت و زور اجرا می‌کرد.

بعد از مدتی غربی شدن برای عامه جوان‌ها تبدیل به یک ارزش و هدف شد و باورهای مذهبی کم‌کم به حاشیه رانده شدند. جامعه جدیدی خلق شده بود

که اسلام از حکومت آن به طور کامل کنار گذاشته و به یک امر کاملاً شخصی تبدیل شده بود که تنها در حیطه شخصی افراد اجازه ظهور و بروز داشت. با این اقدامات این استدلال که مسلمانی به قلب است نه به ظاهر و اینکه دستور حکومت در حکم یک دستور شرعی است در بین مردم رواج پیدا کرده بود. با گذشت زمان کم‌کم زنان زیادی ظهور کردند که جز حجاب، به باقی آداب و احکام اسلامی به طور کلی پای‌بند بودند. در این شرایط و با وجود قوانین جدید، زنانی که معتقد به رعایت حجاب بودند خودبه‌خود از رفتن به مدرسه و حضور جدی و فعال در جامعه محروم می‌شدند.

محرومیت این دسته از زنان این بهانه را به دیگرانی که تابع ایدئولوژی رسمی حکومت بودند می‌داد که این خانواده‌ها را به عنوان خانواده‌هایی متعصب و متحجر بشناسند که مانع پیشرفت زن‌ها و دخترهایشان می‌شوند.

تحمل این فشار دائمی روانی برای خانواده‌های مذهبی

سخت بود و آنها را مجبور می‌کرد هر چه زودتر هم‌رنگ جماعت شوند.

از سال ۱۹۵۰ کم‌کم میل بازگشت به فرهنگ و سنت‌های گذشته در میان مردم آشکار شد و همین، زمینه پیدایش جریان‌های سیاسی مخالف سکولاریسم شد. با گذشت زمان شرایط در جهت مخالف ایدئولوژی رسمی حکومت تغییر کرد. ۲۰ سال بعد از فوت آتاترک، هاتیس باباکان در سال ۱۹۶۸ به خاطر رعایت حجاب از دانشگاه اخراج شد. او اولین دانشجویی بود که به این دلیل از دانشگاه اخراج می‌شد.

در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی کم‌کم دانشجویهای دیگری مثل باباکان پیدا شدند که در دوره دبیرستان و دانشگاه تصمیم گرفتند حجاب را به عنوان یک دستور قرآنی رعایت کنند.

محجبه شدن دانشجویهای دختر بعد از ورود به دانشگاه و افزایش تعداد آنها لایک‌ها را به شدت نگران کرد. مخصوصاً اینکه افزایش تعداد محجبه‌ها با قدرت

هاتیس باباکان در سال ۱۹۶۸ به خاطر رعایت حجاب از دانشگاه اخراج شد. او اولین دانشجویی بود که به این دلیل از دانشگاه اخراج می‌شد

گرفتن احزاب اسلام‌گرا همراه شده بود. احزاب لائیک حجاب را سمبل سیاسی احزاب اسلام‌گرا می‌دانستند و به همین دلیل با آن مخالفت می‌کردند. سال ۱۹۸۰ لائیک‌ها با یک کودتای نظامی قدرت را در دست گرفتند. مدتی بعد آنها برای فشار بر احزاب اسلام‌گرا، مقررات ممنوعیت حجاب در دانشگاه‌ها و مدارس را اعلام کردند.

هرچند این مقررات در آن دوره وضع و ابلاغ شد و عده زیادی از دانشجویها به خاطر عدم رعایت آن اخراج شدند اما این قانون هیچ وقت به طور سراسری و جدی در تمام ترکیه اجرا نشد و بیش‌تر جنبه یک هشدار و اهرم فشار را برای احزاب اسلام‌گرا پیدا کرد، تا جایی که در طول سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۷ دولت سخت‌گیری چندانی در اجرای این قانون نداشت و همین فرصتی بود تا محجبه‌ها که تعدادشان نسبت به قبل خیلی زیادتر شده بود به راحتی به مدرسه بروند یا با حجاب در دانشگاه‌ها درس بخوانند.

سال ۱۹۹۷ و در دوره رئیس‌جمهوری سلیمان دمیرل و نخست‌وزیری بولنت اجویت، دوباره مسأله حجاب و ممنوعیتش در مدارس و دانشگاه‌ها مطرح و از سال ۱۹۹۸ به صورت سخت‌گیرانه‌ای اجرا شد. راهپیمایی‌ها و اعتراض‌های گسترده مردم و دانشجویها فایده‌ای نداشت و دولت این مقررات را در مدت ۴-۳ سال در همه مدارس و دانشگاه‌های ترکیه اجرا کرد.

شرایط به همان صورت قبل بود تا اینکه حزب اسلام‌گرای عدالت و توسعه روی کار آمد. با قدرت گرفتن حزب عدالت و توسعه بسیاری از مردم ترکیه امیدوار شدند رجب طیب اردوغان این مقررات را لغو کند. اتفاقی که در سال ۲۰۰۸ تا مرز تحقق کامل هم پیش رفت. حزب عدالت و توسعه لایحه‌ای برای اصلاح قانون اساسی ترکیه با این مضمون به مجلس داد که همه حق برخورداری عادلانه و مساوی از مؤسسات دولتی را داشته باشند.

این لایحه در مجلس ترکیه با اکثریت آرا تصویب شد و بسیاری را شاد کرد اما طولی نکشید که دادگاه عالی قانون اساسی ترکیه این اصلاحیه را لغو کرد. لغو این اصلاحیه در شرایطی انجام شد که طبق آمار سال ۲۰۰۷، ۹۹ درصد جمعیت ترکیه را مسلمانان تشکیل می‌دهند و بر اساس همین آمار، ۶۹ درصد زن‌های ترکیه باحجاب هستند، رقمی که هر سال در حال افزایش است. مقایسه آمار تعداد زنان محجبه ترکیه در سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۷ نشان می‌دهد در طول این چهار سال جمعیت زنان باحجاب ۵/۲ درصد افزایش داشته است.

گزیده‌ها

مروه کواکچی

اصرار او به حفظ حجاب، صدای سیاستمداران لائیک ترکیه را درآورد

مروه صفا کواکچی، زن محجبه‌ای بود که به دلیل ممنوعیت حجاب در ترکیه، به همراه خانواده‌اش به آمریکا مهاجرت کرده بود و بعد از فارغ‌التحصیل شدن در رشته کامپیوتر دوباره به ترکیه برگشته بود. حالا حزب فیسلیت او را به عنوان کاندیدای نمایندگی مجلس از استانبول معرفی کرده بود.

با اعلام کاندیداتوری او، رسانه‌های ترکیه که عمدتاً گرایش‌های لائیک داشتند همه تلاششان را برای تخریب وجهه عمومی او انجام دادند. اما در نهایت بعد از شمارش آرا، کواکچی از طرف مردم به عنوان نماینده استانبول انتخاب شد.

در اولین روز کاری مجلس جدید، کواکچی با حجاب وارد مجلس شد تا مثل بقیه نماینده‌ها سوگند بخورد. اما هنوز چند قدمی برداشته بود که نمایندگان حزب دموکرات به رهبری اجویت به ورود او اعتراض کردند و از رئیس مجلس خواستند از کواکچی بخواهد یا حجابش را بردارد یا مجلس را ترک کند.

مطابق قانون اساسی ترکیه، ورود نماینده‌مجلس با حجاب منع قانونی نداشت. همین باعث شد تا برخلاف انتظار اجویت، رئیس مجلس از کواکچی دفاع کند. به دلیل اینکه جو کلی مجلس آن زمان ترکیه چپ بود، در نهایت اعتراض‌ها کار خودش را کرد و کواکچی موفق نشد سوگند بخورد.

بعد از این ماجرا رسانه‌های ترکیه حمله گسترده‌ای را علیه او و خانواده‌اش شروع کردند. دادگاه، حزب فیسلیت را منحل کرد و مروه کواکچی برای پنج سال از فعالیت سیاسی منع و دست آخر از ترکیه اخراج شد.

